

Mariia Sandul
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department of International Trade and Marketing
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

Сандул М.С.
*к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-106>

MODERN CHALLENGES IN GLOBAL SUPPLY CHAIN MANAGEMENT AND TOOLS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF TRAINING IN THIS AREA

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ГЛОБАЛЬНИМИ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАЧАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЦІЙ СФЕРІ

Динамічне та турбулентне середовище міжнародних економічних відносин висуває дедалі більш високі вимоги до теоретичної та практичної підготовки випускників та фахівців. Зокрема, перед бізнесом постають новітні виклики, що вимагають від персоналу у таких критично важливих для ефективної міжнародної торгівлі сферах, як управління ланцюгами постачання, логістика і маркетинг, критичного мислення, креативності та здатності діяти в умовах невизначеності. Серед таких викликів ключовими перед фахівцями на різних рівнях управління в цій сфері, як в приватному секторі, так і в публічному, на сьогодні постають:

- розуміння можливостей зміни клімату та адаптація до них на додаток до дій зі зменшення негативного впливу на навколишнє середовище;
- розуміння, правильна оцінка та мінімізація ризиків переходу (з *англ.* transition risks) до низьковуглецевої економіки;
- вибудовування власної стратегії розвитку з огляду на цілі сталого розвитку в цілому та тенденції у сфері стійких фінансів (sustainable finance) зокрема, розуміння їхньої ролі у спрямуванні потоків інвестиційного та кредитного капіталу, а також з огляду на енергетичну безпеку та її роль у розбудові стійкості економічних систем [1];
- розбудова сильних і стійких місцевих громад через партнерство «потрійної спіралі», сприяння локалізованим інноваціям;
- в освіті – перехід від традиційної бізнесової та маркетингової освіти й мислення до формування цифрової грамотності.

З початку спалаху пандемії COVID-19 стало очевидно, що міжнародні ланцюги постачання мають стати менш крихкими та більш стійкими. Одним з шляхів подолання крихкості ланцюгів постачання є їхня релокалізація, що стосується як переосмислення територіального (країнового) охоплення, з урахуванням ризиків, так і необхідності «мислити локально, закуповувати глобально». Компанії мають впроваджувати підходи, орієнтовані на клієнтів, і, крім того, формувати дійсно розгалужену систему надходження ресурсів, а не таку, що дозволяє суттєву залежність від однієї країни чи регіону світу (що означає в свою чергу необхідність диверсифікації місць виробництва, джерел тощо). Водночас, нові політики підтримки щодо локалізованих інновацій є обов'язковою умовою для ефективного їхнього розвитку та успішного підприємництва з його інтеграцією в глобальні ланцюги доданої вартості.

Таким чином, в умовах сьогодення передумовами нарощення стійкості економічних систем різних рівнів є децентралізація, декарбонізація і цифровізація. При цьому авторитетними міжнародними організаціями, зокрема Глобальною федерацією рад з конкурентоспроможності (GFCC), наголошується на важливості людського капіталу для реалізації таких цілей [2]. Вони підкреслюють, що стійкі організації залежать від співробітників, які повинні знати, чому вони роблять свою роботу (тобто, є цілеспрямованими та відданими своїй справі).

Це, в свою чергу, зумовлює важливість залучення талантів до університетів. Приклад Португалії показує шлях досягнення цієї мети: на початку 2000-х рр., коли почалася стратегічна трансформація вищої освіти в країні, нещодавно створені докторські програми та фінансування досліджень у Португалії значною мірою керувалися урядом. Ці дії допомогли привабити таланти, в тому числі значною мірою – з-за кордону. Приклади багатьох країн вже довели, що ключем до стимулювання інновацій стає об'єднання передусім університетів із урядом у партнерстві, до якого з часом (в середньому 10-20 років) долучається бізнес, що і зумовлює подальше нарощення конкурентоспроможності та стійкості як на рівні регіонів, так і на рівні країни в цілому.

На додачу до глобальних викликів, вища освіта України з лютого 2022 року функціонує в умовах воєнного стану, що безумовно відбивається на процесі підготовки фахівців в цей період. В університетській освіті відбувається подальше поглиблення використання цифрових технологій та навчання в форматі онлайн. Водночас, реформа освіти не призупинилась, і система освіти на всіх рівнях продовжує рухатись у напрямку зближення з європейською. На рівні вищої освіти це передбачає, зокрема, посилення контролю якості освіти з метою забезпечення її відповідності стандартам Європейського простору вищої освіти (ЄПВО).

Одним із практичних викликів в таких умовах постає підтримка зацікавлення здобувачів вищої освіти та їхнього залучення до активності впродовж практичних занять в онлайн-форматі. Зокрема, досвід викладання в період з 2019 дотепер свідчить про підвищення попиту від роботодавців на майбутніх фахівців у сфері міжнародної економіки, що зокрема проявляється в підвищенні кількості працевлаштованих здобувачів (починаючи з 3 курсу, на повний та неповний день, в т.ч. стажування). Ці тенденції також підсилюються поки не оціненим з достатньою достовірністю дефіцитом кадрів у зв'язку з вимушеною міграцією чи переміщенням (як всередині країни, так і закордон).

Тож підтримка залучення аудиторії в умовах змішаного і онлайн-навчання (в умовах карантинних обмежень та воєнного стану) стає суттєвим викликом в педагогічній діяльності, при чому повноцінно оцінити стан та динаміку залучення здобувачів до навчального заняття стає об'єктивно складно. На практиці викладання, ефективним інструментом залучення аудиторії стало пропонування опціонального (за вибором здобувача) завдання – а саме, представлення короткого огляду новини, що стосується предмету навчальної дисципліни або пов'язана з ним, та подальше обговорення найбільш цікавих та актуальних ситуацій. Важливим елементом (і вимогою) ефективного представлення новини здобувачем впродовж практичного заняття є коректне застосування ним професійної термінології, а також резюмування представленої ситуації в поняттях і наукових категоріях попередньо опрацьованого теоретичного матеріалу.

Даний вид активності виявився актуальним та виправдав себе, як з огляду на формування ключових компетентностей у відповідності з освітньо-професійною програмою, так і з огляду на підвищення зацікавленості, залучення і активності здобувачів упродовж занять. На рис. 1 відображено залучення студентів (у розрізі кожного місяця зимового семестру відповідного навчального року, окремо для 3 та

4 років навчання, а також окремо для 3 курсу – англійська програма), а саме: відсоток тих, хто долучився до виконання цього виду обов'язкового завдання на 50% і більше занять, від загальної кількості здобувачів в групах (не скориговане на кількість здобувачів на включеному навчанні чи відсутніх на заняттях з інших причин). Довідково, статистика базується на аналізі активності здобувачів на заняттях з вибіркової дисципліни «міжнародна логістика» у такій кількості: 2021/2022 навч. рік: 3 курс – 88, 3 курс англійська програма – 19, 4 курс – 95; 2022/2023 навч. рік: 3 курс – 93, 3 курс англійська програма – 17, 4 курс – 66 здобувачів.

На практиці, більше 50% здобувачів (до введення воєнного стану) долучались до виконання цього виду обов'язкового завдання на 50% і більше занять (рис. 1). Під час війни залученість очікувано знизилась, особливо серед здобувачів 4 року навчання.

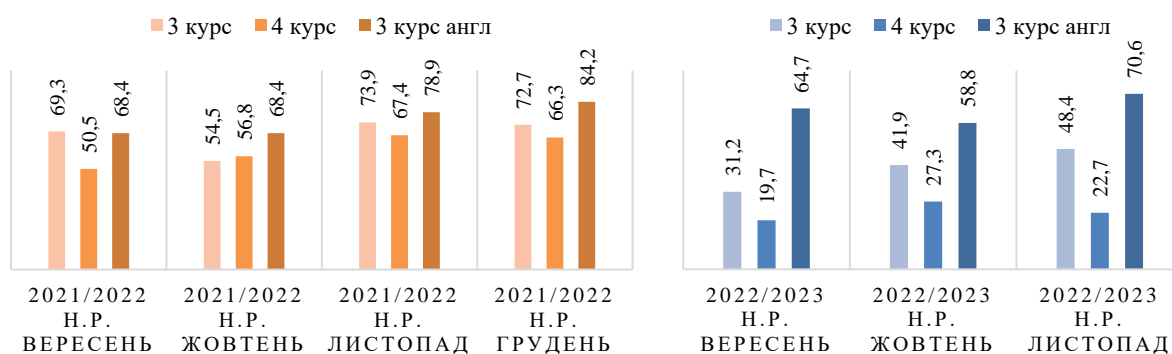

Рис. 1. Залучення здобувачів 3 та 4 курсів, 2021/2022 та 2022/2023 навч. р. (зимовий семестр*), %

* Тривалість зимового семестру 2022/2023 навч. р. в умовах воєнного стану – 14 тижнів у зв. з 6-денним робочим тижнем

Таким чином, з огляду на сучасні виклики, актуалізація знань здобувачів в університетській освіті постає однією з передумов ефективної підготовки фахівців у сфері міжнародної торгівлі та управління ланцюгами постачання. Даний інструмент дозволяє, в тому числі, забезпечити якісне опанування ними професійної термінології, практичне розуміння міждисциплінарності досліджуваних явищ і холистичності економічних систем, що є предметом дисципліни, яка вивчається. На додачу, використання такого методичного інструменту впродовж занять дозволяє зосередити увагу на ключових викликах і тенденціях досліджуваних економічних явищ і взаємозв'язків між ними. В контексті викладання означеної дисципліни дана активність органічно доповнює інші види практичних завдань і допомагає зосередитись на вагомості формування цифрової грамотності та ключових тенденціях цифровізації в глобальних ланцюгах постачання, а також на можливих шляхах та інструментах підвищення інноваційного потенціалу місцевих громад шляхом їх включення в міжнародні ланцюжки постачання.

Література:

1. International Energy Agency (2021). Net Zero by 2050. A Roadmap for the Global Energy Sector. 224 p. URL: https://iea.blob.core.windows.net/assets/deebef5d-0c34-4539-9d0c-10b13d840027/NetZeroBy2050-ARoadmapfortheGlobalEnergySector_CORR.pdf.
2. Global Federation of Competitiveness Councils (2021). Future Competitiveness Based upon the GFCC Foundational Global Competitiveness Principles. URL: https://www.thegfcc.org/_files/ugd/f344ed_e4f6b2ac59544efd9eabe744842bf9dd.pdf.